

Prawa i należności przysługujące Skarbowi Państwa przy rozpowszechnianiu, rozprowadzaniu oraz reprodukowaniu materiałów stanowiących państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny.

mgr inż. Krzysztof Mączewski

1. Wprowadzenie.

Funkcja reglamentacyjna przypisana Służbie Geodezyjnej i Kartograficznej uprawnia Głównego Geodetę Kraju, marszałków województw i starostów do wydawania zezwoleń na reprodukowanie, rozpowszechnianie i rozprowadzanie map, materiałów fotogrametrycznych i teledetekcyjnych, stanowiących państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny (p.z.g. i k.). Właściwa realizacja tej funkcji wiąże się to z koniecznością określenia praw Skarbu Państwa oraz obowiązków podmiotów wtórnie reprodukujących, rozpowszechniających i rozprowadzających materiały pozyskane w ośrodkach dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej, wymaga też rozstrzygnięcia czy materiały zasobu są urzędowymi dokumentami i czy przy wydawaniu zezwoleń w trybie art. 18 Prawa geodezyjnego i kartograficznego powinny być uwzględniane przepisy ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych? Do ustalenia pozostaje także sposób określania należności z tego tytułu dla Funduszu Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym.

2. Treść i wykonywanie prawa własności Skarbu Państwa do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (p.z.g. i k.).

Państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny składający się z zasobu centralnego, zasobów wojewódzkich i zasobów powiatowych, w myśl art. 40 ust. 2 ustawy z 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne stanowi własność Skarbu Państwa.

Art. 155 § 1 kodeksu cywilnego stanowi, że umowa sprzedaży zobowiązująca do przeniesienia własności rzeczy co do tożsamości oznaczonej przenosi własność na nabywcę chyba, że przepis szczególny stanowi inaczej albo, że strony inaczej postanowiły.

Regulacja ta w sposób istotny kształtuje prawa osób fizycznych i prawnych oraz jednostek organizacyjnych, które nabyły poprzez zakup z p.z.g. i k. mapy, materiały fotogrametryczne i teledetekcyjne, których reprodukowanie, rozpowszechnianie i rozprowadzanie wymaga zezwolenia.

Art. 18 ustawy z 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne jako *lex specialis* w stosunku do wynikającej z kodeksu cywilnego zasady swobody umów oraz art. 155 § 1 kodeksu cywilnego, ograniczają swobodę wykorzystania map, materiałów fotogrametrycznych i teledetekcyjnych pozyskanych z p.z.g. i k. wyłącznie do ich posiadania i wykorzystania

w celach osobistych lub wewnętrznych instytucji.

Regulacja ta w sposób istotny kształtuje prawa osób fizycznych i prawnych oraz jednostek organizacyjnych, które nabyły poprzez zakup z p.z.g. i k. mapy, materiały fotogrametryczne i teledetekcyjne, ich reprodukowanie, rozpowszechnianie i rozprowadzanie wymaga bowiem uzyskania stosownego zezwolenia.

Prawa majątkowe Skarbu Państwa do p.z.g. i k. wyrażają się w ograniczeniu praw nabywcy lub posiadacza materiałów i map pochodzących z zasobu geodezyjnego i kartograficznego, nabywa on bowiem prawo tylko do ich osobistego lub wewnętrznego wykorzystania.

Reprodukowanie, rozpowszechnianie i rozprowadzanie dokumentów p.z.g. i k. i udostępnianie ich osobom trzecim bez uzgodnienia warunków z właścicielem stanowiłoby naruszenie praw majątkowych Skarbu Państwa do p.z.g. i k..

Ochrona prawa własności Skarbu Państwa może odbywać się na gruncie art. 222 § 2 kodeksu cywilnego - poprzez roszczenie właściciela przeciwko osobie, która narusza własność o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń.

Korzystanie z p.z.g. i k. wbrew woli Skarbu Państwa, po stronie nabywcy rodzi zobowiązanie do wynagrodzenia za korzystanie z zasobu geodezyjnego i kartograficznego a w szczególności korzystający obowiązany jest zwrócić pobrane z tego tytułu korzyści.

Termin przedawnienia roszczeń przeciwko podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą wynosi - trzy lata, zaś gdyby prawu uchybił Skarb Państwa roszczenia z tego tytułu przedawniają się z upływem dziesięciu lat.

Jednocześnie Prawo geodezyjne i kartograficzne przewiduje odpowiedzialność pod rygorem kary grzywny za reprodukcję lub rozpowszechnianie map, materiałów fotogrametrycznych i teledetekcyjnych bez wymaganego zezwolenia bądź wbrew jego warunkom.

Skarb Państwa może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana chyba, że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą.

3. Problematyka praw autorskich i praw pokrewnych w odniesieniu do p.z.g.i k..

3.1. Przedmiot prawa autorskiego.

Na tle regulacji odnoszących się do praw autorskich istotne jest ustalenie czy wszystkie materiały p.z.g. i k. podlegają działaniu ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. Nr 24, poz. 83 z 1994 r., z późn. zmian.)?

Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia.

W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:

- wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe),
- plastyczne,
- fotograficzne,
- lutnicze,
- wzornictwa przemysłowego,
- architektoniczne, architektoniczno - urbanistyczne i urbanistyczne,
- muzyczne i słowno - muzyczne,
- sceniczne, sceniczno - muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne,
- audiowizualne (w tym wizualne i audialne).

Autorzy Komentarza do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych Janusz Barta i Ryszard Markiewicz wskazują, że "Przedmiot prawa autorskiego powinien wykazywać łącznie następujące cechy:

- stanowić rezultat pracy człowieka (twórcy),
- stanowić przejaw działalności twórczej,
- mieć indywidualny charakter" .

Określenie "przejaw" oznacza każdy uzewnętrzniony rezultat działania. Stwierdzenie, że utwór stanowi przejaw "działalności twórczej" podkreśla, że utwór powinien stanowić rezultat działalności o charakterze kreatywnym. Przesłanka ta, zrealizowana jest wówczas, gdy istnieje subiektywnie nowy wytwór intelektu.

Autorzy powołanego komentarza w swoim opracowaniu powołując się na Trollera domagają się od każdego utworu, by był "wywołany" niepowtarzalną osobowością twórcy i miał charakter statystycznie jednorazowy (niepowtarzalny).

Twórczości można doszukiwać się w : doborze, układzie lub uporządkowaniu składników utworu, im szersza swoboda doboru i zestawienia elementów z jakich utwór jest zbudowany, tym łatwiej dopatrzeć się znamion twórczości.

Nie podlega ochronie autorsko - prawnej metoda twórcza zastosowana przy tworzeniu utworu, technika, styl, maniera. Nie jest utworem dzieło, któremu brak cechy indywidualności i kreatywności - tj. dzieło powtarzalne i możliwe do odtworzenia przez niezależne od siebie osoby na podstawie uznanych i stosowanych technik czy standardów.

Prawo autorskie przysługuje osobie, której nazwisko w tym charakterze uwidoczniło na egzemplarzach utworu lub, której autorstwo podano do publicznej wiadomości w jakikolwiek inny sposób.

Dopóki twórca nie ujawnił swojego autorstwa, w wykonaniu prawa autorskiego zastępuje go producent lub wydawca. Jednocześnie ustawa o prawie autorskim i prawach

pokrewnych rozstrzyga, że nie stanowią przedmiotu prawa autorskiego:

- akty normatywne lub ich urzędowe projekty,
- urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole,
- opublikowane opisy patentowe lub ochronne,
- proste informacje prasowe.

Rozważeniom zatem należy poddać zagadnienie do jakiej grupy należą produkty państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Jeżeli stanowią poczet dokumentów urzędowych, nie będzie mieć do nich zastosowania ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych, jeśli zaś część materiałów stanowią utwory, stosowanie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych jest obligatoryjne.

3.2. Wyłączenia działania ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

W art. 7 ust. 1 pkt d ustawa z 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne mówi, że do zadań Służby Geodezyjnej i Kartograficznej należy między innymi:

- wydawanie urzędowych map i atlasów terytorium Polski,
- sporządzanie map topograficznych i tematycznych kraju oraz mapy zasadniczej,
- prowadzenie krajowego systemu informacji o terenie.

Zatem kwestią zasadniczą jest ustalenie czy przedmiotem reprodukowania, rozpowszechniania i rozprowadzania map, materiałów fotogrametrycznych i teledetekcyjnych stanowiących p.z.g. i k. jest przedmiot prawa autorskiego, czy urzędowy dokument? Odpowiedzi można szukać na tle kompetencji Służby Geodezyjnej i Kartograficznej, którą stanowią:

- Główny Geodeta Kraju,
- wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora nadzoru geodezyjnego i kartograficznego,
- marszałek województwa wykonujący zadania przy pomocy geodety województwa,
- starosta wykonujący zadania przy pomocy geodety powiatowego.

Zgodnie z brzmieniem art. 6a ust. 3 ustawy z 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (P.g. i k.) zadania tych organów wykonywane są jako zadania z zakresu administracji rządowej.

Prowadzi to do wniosku, że produkty państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, powstałe w wyniku realizacji zadań kompetencyjnych Służby Geodezyjnej i Kartograficznej są urzędowymi dokumentami i nie podlegają regulacjom ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Rozpowszechnianie i rozprowadzanie zatem mapy zasadniczej, map topograficznych, ortofotomap, cyfrowych baz danych, itp. podlega regulacjom Prawa geodezyjnego i kartograficznego a dochodzenia roszczeń z tego tytułu można prowadzić na gruncie przepisów prawa cywilnego.

Na tle tych spostrzeżeń istotne jest ustalenie należności dla Skarbu Państwa z tytułu wydawania zezwoleń w trybie art. 18 ustawy P.g. i k. na reprodukowanie, rozpowszechnianie i rozprowadzanie państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

W rozważaniach tych należy uwzględnić:

- Art. 40 ust. 5 pkt 1 lit. b ustawy P.g. i k., który wprowadza opłaty za czynności związane z prowadzeniem państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego i uzgadnianiem usytuowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu oraz związane z prowadzeniem krajowego systemu informacji o terenie, za udzielanie informacji a także za wykonywanie wyrysów i wypisów z operatu ewidencyjnego, uwzględniając potrzeby różnych podmiotów oraz konieczność zapewnienia środków na aktualizację i utrzymywanie państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego,
- Art. 19 ust. 1 pkt 5 ustawy P.g. i k., który zobowiązuje do określenia rodzajów map, materiałów fotogrametrycznych i teledetekcyjnych, stanowiących p.z.g. i k., których rozpowszechnianie i rozprowadzanie oraz reprodukowanie w celu rozpowszechniania i rozprowadzania wymaga zezwolenia oraz tryb udzielania tych zezwoleń, mając na względzie konieczność ochrony informacji niejawnych oraz prawa własności Skarbu Państwa do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego jak również wydane na podstawie tego artykułu Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i

Budownictwa w sprawie określenia rodzajów map, materiałów fotogrametrycznych i teledetekcyjnych, stanowiących p.z.g. i k., których rozpowszechnianie, rozprowadzanie oraz reprodukcja w celu rozpowszechniania i rozprowadzania wymaga zezwolenia oraz trybu udzielania tych zezwoleń.

Przywołane podstawy prawne zobowiązują do ochrony prawa własności Skarbu Państwa do p.z.g. i k. oraz ustalenia z tego tytułu stosownych należności dla Funduszu Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym.

4. Przedmiot i zasady wydawania zezwoleń na reprodukcję, rozpowszechnianie i rozprowadzanie p.z.g. i k..

Zezwolenia na rozpowszechnianie i rozprowadzanie oraz reprodukcja wymagają następujące materiały z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego:

- mapy topograficzne,
- mapy administracyjne,
- mapy tematyczne,
- mapy zasadnicze,
- fotogrametryczne i teledetekcyjne zdjęcia lotnicze,
- zdjęcia satelitarne,
- materiały pochodne, opracowane na podstawie zdjęć fotogrametrycznych, teledetekcyjnych i satelitarnych.

Zezwolenie powinno zawierać:

- oznaczenie danych identyfikacyjnych materiałów,
- określenie zadania, do którego zostaną wykorzystane materiały p.z.g. i k.,
- obowiązek numeracji każdego reprodukcjonowanego egzemplarza,
- zakres rozpowszechniania i rozprowadzania materiałów p.z.g. i k.,
- określenie sposobu naliczania należności za udostępnione materiały,
- określenie formy, w jakiej zainteresowany może rozpowszechniać i rozprowadzać materiały z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

5. Istota urzędowości dokumentów p.z.g. i k.

Poza podstawowym katalogiem warunków jakie powinno zawierać zezwolenie, w przepisach wykonawczych zawarte jest pouczenie, że materiały są objęte ochroną praw autorskich i praw pokrewnych. Przywołując ponownie brzmienie treści art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych wedle, którego "Nie stanowią przedmiotu prawa autorskiego urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole", należy rozstrzygnąć czy zagadnienie prawne ochrony praw autorskich i praw pokrewnych występuje w każdym zezwoleniu, otóż wydaje się, że nie występuje przy wydawaniu zezwoleń na reprodukcję, rozpowszechnianie i rozprowadzanie materiałów należących do kategorii "urzędowych dokumentów" Służby Geodezyjnej i Kartograficznej.

Gdyby rodziła się wątpliwość czy mapy sporządzane przez Służbę Geodezyjną i Kartograficzną są dokumentami, to odpowiedzi na pytanie można poszukiwać w przepisach dotyczących geodezji i kartografii i tak np.:

- art. 31 ust. 2 P.g. i k. brzmi - "Przy ustalaniu przebiegu granic bierze się pod uwagę znaki i ślady graniczne, mapy i inne dokumenty oraz punkty osnowy geodezyjnej",
- § 5 ust.1 pkt 2 Zarządzenia Ministrów Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 5 sierpnia 1996 r. w sprawie rozgraniczenia nieruchomości.

" Dokumentami określającymi położenie punktów granicznych i przebieg granic nieruchomości są mapy i plany obejmujące granice albo inne elementy pozwalające na odtworzenie lub analizę przebiegu granic, w szczególności:

- a) mapy jednostkowe nieruchomości,
- b) mapy katastralne,
- c) mapy scalenia i wymiany gruntów,
- d) plany parcelacyjne,
- e) mapa ewidencji gruntów,

f) mapa zasadnicza".

- § 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 17 maja 1999 r. w sprawie określenia rodzajów materiałów stanowiących państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny, sposobu i trybu ich gromadzenia i wyłączenia z zasobu oraz udostępniania zasobu, definiuje materiały - "jako zbiory map oraz materiałów i dokumentów w postaci operatów, rejestrów, wykazów, katalogów, map, wydawnictw, zdjęć lotniczych i satelitarnych, baz danych oraz banków danych, gromadzone w państwowym zasobie geodezyjnym i kartograficznym".

Materiałem urzędowym będzie zatem to, co pochodzi od urzędu, bądź dotyczy sprawy urzędowej lub powstało w rezultacie zastosowania procedury urzędowej.

Podstawy do wyłączenia spod ochrony prawa autorskiego map topograficznych, map administracyjnych, mapy zasadniczej, fotogrametrycznych i teledetekcyjnych zdjęć lotniczych, map tematycznych i innych materiałów wydawanych przez Służbę Geodezyjną i Kartograficzną należy poszukiwać także w art. 244 § 1 i 2 kodeksu postępowania cywilnego oraz art. 76 § 1 i 2 kodeksu postępowania administracyjnego. Definicje zawarte w obu kodeksach są tożsame co do ich treści. Wynika z nich, że dokumentem urzędowym jest dokument sporządzony w przepisanej formie przez powołane do tego organy państwowe w ich zakresie działania.

Dokumenty urzędowe stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo stwierdzone lub zaświadczone. W świetle art. 6a ust. 3 materiały p.z.g. i k. są dokumentami administracji rządowej i stanowią własność Skarbu Państwa.

Przyjmując zatem ten punkt widzenia należy ustalić, które rodzaje materiałów stanowiących zasób geodezyjny i kartograficzny nie podlegają działaniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

W tej kwestii pomocny jest § 2 cytowanego wyżej Rozporządzenia, który określa, że zasób stanowią następujące rodzaje materiałów:

- 1) powstałe w wyniku zgłoszenia wykonanie prac geodezyjnych i kartograficznych i przekazania ich do zasobu,
- 2) przekazane przez rzeczoznawców majątkowych wyciągi z wykonanych operatów szacunkowych,
- 3) nabyte w drodze kupna lub darowizny,
- 4) pozyskane w drodze udzielenia przez Służbę Geodezyjną i Kartograficzną zamówienia publicznego.

Materiały wymieniane w punkcie 1, 2 i 4 są wykonywane na podstawie standardów oraz warunków technicznych ustalanych przez organy administracji publicznej lub ich statutowych przedstawicieli.

Z powyższej analizy wynika, że tylko materiały "nabyte do zasobu w drodze kupna lub darowizny" i o ile nie pochodzą od Służby Geodezyjnej i Kartograficznej są objęte działaniem ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych.

6. Autorskie prawa osobiste.

W dalszych rozważaniach należy przywołać treść art. 16 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, którego brzmienie jest następujące: Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i nie podlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo do:

- 1) autorstwa utworu,
- 2) oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo,
- 3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania,
- 4) decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności,
- 5) nadzoru na sposobem korzystania z utworu."

Wracając zatem do materiałów pozyskiwanych do zasobu w drodze kupna lub darowizny i przy założeniu, że zostały nabyte autorskie prawa majątkowe, zezwolenia wydawane na podstawie art. 18 Prawa geodezyjnego i kartograficznego powinny uwzględniać zasady ochrony autorskich praw osobistych.

Zezwolenie to powinno zawierać pouczenie o obowiązku ochrony następującego katalogu autorskich praw osobistych:

- 1) obowiązku oznaczenia materiałów nazwiskiem lub pseudonimem twórcy, nazwą producenta lub wydawcy,
- 2) nienaruszalności treści i formy utworu,
- 3) praw autora (producenta, wydawcy) do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu. Twórca, którego prawa osobiste zostały zagrożone cudzym działaniem może żądać zaniechania tego działania. W razie dokonanego naruszenia może także żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła publiczne oświadczenie o odpowiedniej treści i formie. Jeżeli naruszenie było zawinione, sąd może przyznać twórcy odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia.

7. Autorskie prawa majątkowe.

Zagadnienie ochrony autorskich praw majątkowych występuje przy reprodukowaniu, rozpowszechnianiu i rozprowadzaniu map, baz danych i materiałów nabytych w drodze kupna lub darowizny do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Na mocy art. 41 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych Organy Służby Geodezyjnej i Kartograficznej mają możliwość nabywać autorskie prawa majątkowe lub zawierać umowę o korzystanie z utworu (uzyskiwać licencję).

Umowa może dotyczyć tylko pól eksploatacji, które są znane w chwili jej zawarcia.

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych definiuje następujące pola eksploatacji:

- 1) utrwalenie,
- 2) zwielokrotnienie określoną techniką,
- 3) wprowadzenie do obrotu,
- 4) wprowadzenie do pamięci komputera,
- 5) publiczne wykonanie albo publiczne odtworzenie,
- 6) wystawienie,
- 7) wyświetlenie,
- 8) najem,
- 9) dzierżawa,
- 10) nadanie za pomocą wizji lub fonii przewodowej albo bezprzewodowej przez stację naziemną,
- 11) nadanie za pośrednictwem satelity,
- 12) równoczesne i integralne nadanie utworu nadawczego przez inną organizację radiową lub telewizyjną.

W umowach towarzyszącym zezwoleniom wydawanym na podstawie art. 18 ustawy P. g. i k. ustalenie pól eksploatacji powinno być określone precyzyjnie w odniesieniu do materiałów nabytych w drodze kupna lub darowizny do p. z. g. i k..

Przy kształtowaniu zezwoleń na wykorzystanie urzędowych dokumentów p.z.g. i k. tylko w/w pola eksploatacji mogą stanowić odniesienie do ustalenia praw podmiotu otrzymującego zezwolenie.

Bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego.

Ośrodki informacji lub dokumentacji naukowo technicznej (ośrodki dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej) mogą sporządzać i rozpowszechniać własne opracowania dokumentacyjne oraz pojedyncze egzemplarze, nie większych niż jeden arkusz wydawniczy, fragmentów opublikowanych utworów.

Jeśli w wyniku pozyskania materiałów w drodze kupna lub darowizny do p. z. g. i k. nie zostaną nabyte majątkowe prawa autorskie, wówczas reprodukowanie, rozpowszechnianie i rozprowadzanie tych materiałów będzie się wiązać z obowiązkiem ustalenia wynagrodzenia twórcy dokumentów lub organizacji zarządzającej prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi.

Ważnym jest więc zagadnienie, żeby Służba Geodezyjna i Kartograficzna przy zakupie gotowych produktów nabywała autorskie prawa majątkowe producenta utworu. Istotne jest to zwłaszcza dla zapobieżenia roszczeniom pracowników producenta z tytułu autorskich praw majątkowych, którzy stworzyli utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy.

8. Określenie sposobu naliczenia należności Skarbu Państwa.

8.1. Udostępnianie "urzędowych dokumentów".

Przy określaniu należności Skarbu Państwa z tytułu reprodukowania, rozpowszechniania i rozprowadzania map, materiałów fotogrametrycznych i teledetekcyjnych stanowiących p.z.g. i k. należy uwzględnić następujące akty prawne:

- Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 14 listopada 2000 r. w sprawie wysokości opłat za czynności geodezyjne i kartograficzne oraz udzielanie informacji a także za wykonywanie wyrysów i wypisów z operatu ewidencyjnego,
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 15 maja 2001 r. w sprawie określenia rodzajów map, materiałów fotogrametrycznych i teledetekcyjnych, stanowiących państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny, których rozpowszechnianie, rozprowadzanie oraz reprodukowanie w celu rozpowszechniania i rozprowadzania wymaga zezwolenia oraz trybu udzielania tych zezwoleń,
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 16 lipca 2001 r. w sprawie zgłaszania prac geodezyjnych i kartograficznych, ewidencjonowania systemów i przechowywania kopii zabezpieczających bazy danych, a także ogólnych warunków umów o udostępnianie tych baz.

Należność (N) z tego tytułu powinna być obliczana wg formuły:

$$\mathbf{N = O + Mcz + K (1)}$$

gdzie:

O - opłaty za czynności geodezyjne i kartograficzne oraz udzielanie informacji...,

Mcz - częściowe nakłady na opracowywanie materiałów źródłowych stanowiących przedmiot udostępniania,

K - koszty sporządzenia kopii materiałów udostępnianych z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Ten sposób ustalania należności jest właściwy przy udostępnianiu "urzędowych dokumentów" Służby Geodezyjnej i Kartograficznej (SGiK) a w szczególności:

- 1) map topograficznych,
- 2) map administracyjnych,
- 3) map tematycznych wydawanych przez SGiK,
- 4) mapy zasadniczej,
- 5) fotogrametrycznych i teledetekcyjnych zdjęć lotniczych oraz materiałów opracowanych na ich podstawie.

8.2. Udostępnianie dokumentów objętych działaniem ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Jeżeli w wyniku pozyskania materiałów do p. z. g. i k. w drodze kupna lub darowizny nie nabyto autorskich praw majątkowych, podstawę ustalenia należności stanowią będą akty prawne wskazane w pozycji 8.1. oraz:

- ustawa z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych,
- kodeks cywilny.

Należność dla funduszu gospodarki zasobem geodezyjnym i kartograficznym można określić według formuły:

$$\mathbf{NF1 = NSP + W (2)}$$

NSP - należności Skarbu Państwa,

W - wynagrodzenie dla twórcy, producenta lub wydawcy za odpłatne udostępnianie materiałów określone w umowie przy ich kupnie,

gdzie:

$$\mathbf{NSP = O + K + MCZ'}$$

O - opłaty za czynności geodezyjne i kartograficzne oraz udzielanie informacji ...,

K - koszt sporządzenia kopii,

MCZ' - częściowe nakłady na zakup materiałów.

Jeżeli nabycie materiałów do p. z. g. i k. nastąpiło w drodze kupna wraz z przejściem autorskich praw majątkowych na Skarb Państwa, formuła ustalenia należności będzie następująca:

$$\mathbf{NF2 = O + Mw + K (3)}$$

gdzie:

Mw - część ceny nabycia produktu oraz autorskich praw majątkowych.

Jeżeli nabycie nastąpiło w drodze darowizny wraz z przekazaniem autorskich praw majątkowych.

$$\mathbf{NF3 = O + K = NSP (4)}$$

9. Uwagi dotyczące programów komputerowych.

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych obejmuje ochroną programy komputerowe. Niektóre postanowienia ustawy w tym zakresie są następujące:

- 1) autorskie prawa majątkowe dla programu komputerowego obejmują prawo do:
 - a) trwałego lub czasowego zwielokrotnienia programu komputerowego w całości lub części,
 - b) tłumaczenia, przystosowywania, zmiany układu lub jakichkolwiek innych zmian w programie komputerowym,
 - c) rozpowszechniania, w tym najmu, programu komputerowego lub jego kopii,
- 2) prawa majątkowe do programu komputerowego stworzone przez pracownika w wyniku wykonywania obowiązku ze stosunku pracy przysługują pracodawcy, o ile umowa nie stanowi inaczej,
- 3) nie wymaga zezwolenia uprawnionego:
 - a) sporządzenie kopii zapasowej, jeżeli jest to niezbędne do korzystania z programu komputerowego, jeżeli umowa nie stanowi inaczej, kopia ta nie może być używana równocześnie z programem komputerowym,
 - b) obserwowanie, badanie i testowanie funkcjonowania programu komputerowego w okolicznościach ustalonych w ustawie,
 - c) zwielokrotnianie kodu lub tłumaczenia jego formy na warunkach ustalonych w ustawie.

10. Wnioski.

1. Reprodukowanie, rozpowszechnianie i rozprowadzanie map i materiałów urzędowych państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego jest wyłączone spod działania ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.
2. Kwota należności z tytułu udostępniania map i materiałów powinna być sumą opłaty, części kwoty nakładów poniesionych na opracowanie przedmiotu zezwolenia oraz kosztów przygotowania kopii materiałów.
3. Udostępnianie materiałów nabytych do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w drodze kupna lub darowizny powinno odbywać się z zachowaniem zasad ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.
4. Umowy na podstawie których pozyskano mapy i materiały do p.z.g. i k. w drodze kupna a bez nabycia autorskich praw majątkowych powinny być renegotjowane w celu ustalenia wynagrodzenia z tego tytułu dla twórcy, producenta lub wydawcy.

Literatura.

1. Ustawa z 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne, z późniejszymi zmianami (Dz.U. Nr 30, poz. 163 z 1989 r., z późn. zm.).
2. Ustawa z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, z późniejszymi zmianami (Dz.U. Nr 24, poz. 83 z 1994 r., z późn. zm.).

3. Kodeks cywilny.
4. Kodeks postępowania cywilnego.
5. Kodeks postępowania administracyjnego.
6. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 14 listopada 2000 r. w sprawie wysokości opłat za czynności geodezyjne i kartograficzne oraz udzielanie informacji a także za wykonywanie wyrysów i wypisów z operatu ewidencyjnego.
7. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 15 maja 2001 r. w sprawie określenia rodzajów map, materiałów fotogrametrycznych i teledetekcyjnych, stanowiących państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny, których rozpowszechnianie, rozprowadzanie oraz reprodukowanie w celu rozpowszechniania i rozprowadzania wymaga zezwolenia oraz trybu udzielania tych zezwoleń.
8. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 16 lipca 2001 r. w sprawie zgłaszania prac geodezyjnych i kartograficznych, ewidencjonowania systemów i przechowywania kopii zabezpieczających bazy danych, a także ogólnych warunków umów o udostępnianie tych baz.
9. Janusz Borta, Monika Czajkowska-Dąbrowska, Zbigniew Cwiąkański, Ryszard Markiewicz, Elżbieta Traple, Dom Wydawniczy ABC, Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.
10. Wyrok SN IV CKN 456/00; NSA IIISA 889/96.